

KOVAĽ, Peter. *Dejiny zdravotníctva v Prešove v medzivojnovom období*. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2020. 122 s. ISBN 978-80-555-2542-6.

Napriek tomu, že regionálne dejiny v súčasných hodnotiacich kritériách nie vždy zaznamenávajú uznanie, ktoré by si zaslúžili, našťastie počet bádateľov, ktorí sa im venujú neustále narastá, rovnako ako ich produkcia. Medzi publikácie, ktoré si nepochybne zaslúžia pozornosť možno zaradiť aj prácu dr. P. Kovaľa nazvanú *Dejiny zdravotníctva v Prešove v medzivojnovom období*. I napriek tomu, že autor sleduje relatívne úzko ohraničenú tému, navyše v pomerne časovo obmedzenom úseku, uvedená publikácia dopĺňa nielen pohľad na históriu jedného veľkého slovenského mesta, ale má predpoklad nájsť si dôstojné miesto v rámci syntézy venovanej vývoju zdravotníctva na celom Slovensku.

Doktor Kovaľ totiž už v úvode načrtáva problematiku zdravotníctva a zdravotných pomerov na území celého Slovenska, pričom následne ďalšie tri kapitoly vyhradil jednak zdravotno-hygienickým pomerom, jednak nemocničnej starostlivosti v samotnom Prešove. Čo je zaujímavé a práve v rámci regionálne zameraných publikácií aj cenné, zvýšenú pozornosť venuje aj osobám, ktoré v zdravotníctve pracovali. Osobitne osožné v tomto smere sú údaje najmä o lekároch. Tí rozhodujúcim spôsobom, spolu so zdravotnými sestrami či ošetrovateľmi, zabezpečovali nielen základnú zdravotnú starostlivosť pre obyvateľov mesta i celého Šariša. Súčasne tiež, najmä v závislosti na prostredí, v ktorom študovali, prinášali do tohto prostredia nové odborné poznatky a liečebné postupy. Poslednú piatu kapitolu autor venoval pôsobeniu miestneho spolku Červeného kríža. Z tohto pohľadu publikácia svojim usporiadaním pôsobí logicky a premyslene.

Využitie množstva archívnych prameňov, informácií z dobovej tlače i odkazov na priebežne publikované autorove kratšie práce svedčí o tom, že problematike zdravotníctva sa venuje dlhodobo a v širšom kontexte. Potvrďuje to tiež skutočnosť, že i napriek názvu publikácie odkazujúcemu na mesto Prešov, doktor Kovaľ vo viacerých smeroch sleduje územie celého prešovského okresu. Tu okrem konkrétnych lekárov, ktorých zachované a publikované zoznamy tvoria dôležitú súčasť práce, analyzuje tiež vývoj zdravotnej starostlivosti a celkového zdravotného stavu obyvateľstva v obciach a mestách tohto okresu. Celkom prirodzene značnú pozornosť venuje autor výstavbe a začatiu prevádzky novej nemocnice začiatkom 30. rokov 20. storočia. Tá na toto obdobie predstavovala pomerne modernú inštitúciu, ktorá aspoň dočasne zmiernila problém nedostatku zdravotníckych kapacít v rýchlo rastúcom meste i širšom okolí.

Čo je osobitne cenné, v celej publikácii okrem oficiálnych štatistických údajov a správ, ktoré sú nepochybne základnou a nosnou časťou každej vedeckej monografie, nachádzame aj zaujímavé pohľady na každodenný život, resp. problémy obyvateľov Prešova i jeho širšieho okolia. Vzhľadom na zameranie textu ide väčšinou o choroby, reálne ťažkosti, ktoré museli tunajší zdravotníci prekonávať a rôzne zaujímavosti, v každom prípade však umožňujúce lepšie spoznať život ľudí v medzivojnovom období. Ten komplikovali veľmi rozšírené a zo zdravotného hľadiska

mimoriadne nebezpečné choroby ako napríklad tuberkulóza. Rozšírené a svojim spôsobom rovnako nebezpečné boli aj rôzne pohlavné choroby. V tomto smere možno súhlasiť s autorom v tom zmysle, že túto publikáciu, ale i celkovo problematiku zdravotníctva, zdravotnej starostlivosti či sociálnej práce je možné v prípade Prešova ďalej dopĺňať tak, aby pokrývala celé časové obdobie existencie mesta. Zamieraním sa na krátky, i keď mimoriadne zaujímavý časový úsek, sa totiž stratila napríklad možnosť venovať sa rozsiahlym a ničivým epidémiám, ktoré tunajších obyvateľov postihovali počas stredoveku i novoveku. Absentuje tiež príležitosť viac priestoru vyčleniť napríklad vojnovým udalostiam, keď priamo v meste pôsobili vojenské nemocnice či kúpeľnému životu, ktorý sa v Prešove a jeho okolí rozvíjal od 18. do prvej polovice 20. storočia.

I keď autor sám konštatuje, že „Prešovské zdravotníctvo v medzivojnovom období prešlo vývojom kopírujúcim celoslovenský vývoj“ (s. 106), v publikácii súčasne uvádza množstvo špecifických črt a udalostí, ktoré názorne dokumentuje význam skúmania a prezentovania regionálnych dejín. Graficky kvalitne spracovaná a množstvom obrazového materiálu doplnená publikácia si tak nepochybne získa dôstojné miesto a využitie v rámci výskumu a prezentácie bohatej minulosti aktuálne tretieho najväčšieho slovenského mesta.

Patrik Derfiňák